

Branschorganisationen
för tryggt givande

Branschstandard för förmedlingstjänster mellan givare och organisationer

Branschstandarden för förmedlingstjänster är ett ramverk för vad som kan anses vara god sed då ett eller flera företag agerar mellanhand mellan givaren och mottagande organisation.

Standarden och stödjande dokument är framtagna av medlemsorganisationer i Giva Sverige med stöd av jurister och revisorer.

Senast uppdaterad 8 februari 2024.

Kvalitetskoden
givasverige

Innehållsförteckning

Bakgrund – organisationer och människors goda vilja kan utnyttjas	2
Tre principer bildar ramverk för branschstandarderna	2
1. Tydliga avtal och överenskommelser	3
a) Anslutning till en tjänst eller samarbete kräver skriftliga avtal	3
b) Respekt för varumärke	4
c) Nya partners eller tjänster kräver skriftligt godkännande	4
2. Transparens för alla parter	5
a) Transparens om kostnadsmodell och avgifter för organisationen	5
b) Transparens om avgifter och transaktionskostnader till givaren	5
c) Egen supportfunktion för givare hos förmedlingstjänsten	5
d) Transparens kring gåvoinformation för mottagande organisation	6
e) Organisationen ska ha full rådighet över kundrelationen	6
3. Korrekt regelefterlevnad	6
a) Korrekt behandling av personuppgifter	6
b) Korrekt redovisning av gåvor - för organisationen och givaren	7
c) Rätt tillstånd för förmedling av betalningar	7
d) Återbetalning av gåvor	7
Bilaga 1. Giva Sveriges Kvalitetskod	8
Bilaga 2. Redovisning av gåvor via förmedlingstjänster	9
Hantering av tillkommande kostnader	10

Transparens, tydlighet samt ordning och reda är viktigt för ideella organisationers trovärdighet som seriösa aktörer i samhället. Giva Sveriges Kvalitetskod är ett sätt att bidra till detta. Som en del i vårt arbete för att säkra tryggt givande upprättar vi branschstandarder och vägledningar för att guida våra medlemsorganisationer men också leverantörer, intressenter och givare.

Bakgrund – organisationer och människors goda vilja kan utnyttjas

Digitaliseringen av kommunikation och betalningslösningar innebär att det är mycket enkelt att sätta upp t ex en hemsida eller utveckla en app för att förmedla gåvor, men det finns inte regelverk eller formella krav på denna typ av tjänster. Avsaknaden av regelverk och kontroller innebär att en förmedlingsaktör bland annat kan samla in pengar utan att det finns någon transparens i processen mellan givare och mottagare, att organisationers logotyper eller varumärken kan användas för att locka givare utan att organisationen vet om det eller att förmedlingstjänsten kan utnyttjas direkt för överföring av medel för kriminella syften. Detta bidrar till att riskera trovärdigheten för seriösa organisationer.

Som branschorganisation för tryggt givande är det viktigt att Giva Sverige upprättar standarder och ramverk för att öka transparensen för givare, organisationer och myndigheter men också för att de lagar och regler som finns följs på rätt sätt, som t ex dataskyddsförordningen och regelverket mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessutom måste de givare som har rätt till skattereduktion få det redovisat på ett korrekt sätt.

Tre principer bildar ramverk för branschstandarderna

Relationen med givaren är själva grunden för insamling av gåvor. Därför är direktkontakt och kommunikation mellan givare och mottagande organisation avgörande för att bygga en långsiktig hållbar gåvofinansiering med fokus på de allmännyttiga ändamål som organisationen verkar för. Generellt sett är det mest ekonomiskt effektivt att ge direkt till organisationen eftersom det innebär lägre transaktionskostnader. Samtidigt kan förmedlingstjänster erbjuda nya kanaler att nå givare som annars inte hade gett eller nya sätt för allmänhet och företag att bidra vilket totalt sett kan öka givandet. För att förmedlingstjänster ska ge som mest nytta för både organisation och givare samtidigt som oseriösa aktörer förhindras, har denna branschstandard tagits fram.

Branschstandarden för förmedlingstjänster reglerar **tjänster vars syfte är att förmedla någon form av gåva från givare direkt eller indirekt till mottagande organisation**. Tre principer ligger till grund för standarden:

1. Tydliga avtal och överenskommelser
2. Transparens i alla led
3. Korrekt regelefterlevnad

Alla tre syftar till att skapa en transparent, tillförlitlig och effektiv process som ger värde både för givaren och mottagande organisation.

1. Tydliga avtal och överenskommelser

a) Anslutning till en tjänst eller samarbete kräver skriftliga avtal

Mottagarorganisationer får inte anslutas till en förmedlingstjänst utan organisationens uttryckliga skriftliga samtycke dessförinnan. Med ett skriftligt avtal klargörs skyldigheter, rättigheter och risker, vilket möjliggör efterlevnad av Giva Sveriges Kvalitetskod liksom andra legala krav. Vid anslutning till en förmedlingstjänst är det viktigt att rätt part hos organisationen skriver under samarbetsavtalet.

Genom att ett formellt avtal med motparten/förmedlingstjänsten som är transparent och bidrar till ett proaktivt agerande i legala frågeställningar undviker organisationen potentiellt stora risker som exempelvis påverkan på avtalsrelationer med tredje man, risker relaterade till tillsynsmyndigheter i olika hänseenden, mediala risker, risker knutna till kultur eller risker kopplade till "mjuka värden".

Samarbetet ska gå att avsluta med omedelbar verkan om förmedlingstjänsten inte följer avtalet med organisationen. Avtalet ska innehålla villkor som skapar ekonomiska incitament för förmedlingstjänsten att inte bryta mot avtalet.

Avtal som ingås endast genom en enkel digital registrering via hemsida innebär ett osäkert samarbete där varken skyldigheter eller rättigheter är kända för båda parter och Giva Sveriges medlemmar avråds från denna form av avtal.

Avtalsmall

Som stöd för avtal med förmedlingstjänster finns förslag till avtalsmall som tagits fram av Giva Sverige i samråd med medlemsorganisationer och jurister. Till det formella avtalet hör ett datadelningsavtal som reglerar ansvaret för personuppgifterna mellan förmedlingstjänsten och den mottagande organisationen.

Det är inte ett krav för organisationen att använda avtalsmallen, däremot är det en bra grund att utgå från för leverantören och kan också anpassas utifrån mottagarorganisationens behov och förutsättningar. Vanligen har leverantören redan ett avtal och då är mallen ett stöd för att kontrollera det som står i paragraferna.

Avtalsmallarna finns tillgängliga för alla medlemsorganisationer hos Giva Sveriges kansli, mejla info@givasverige.se.

Checklista för organisationer och förmedlare

I tillägg till denna branschstandard och avtalsmallen finns en checklista för organisationer inför val av en förmedlingstjänst liksom en checklista för förmedlingstjänster som vill leverera till civilsamhällets organisationer.

b) Respekt för varumärke

En mottagande organisations varumärke får aldrig användas av förmedlingstjänsten eller dess samarbetspartner(s) utan att skriftligt godkännande inhämtas från organisationen eller att det har reglerats genom ett avtal. Tillit till varumärket är en mycket avgörande del för en organisations verksamhet och otillbörligt användande av varumärket kan orsaka skada som påverkar organisationen negativt.

Om ett företag eller annan aktör vill använda en organisations varumärke för uppbyggnad av en förmedlingstjänst ska organisationen skäligen ersättas för upplåtelse av varumärket, oavsett om gåvor har förmedlats.

c) Nya partners eller tjänster kräver skriftligt godkännande

Om förmedlingstjänsten ansluter fler samarbetspartners/kanaler genom vilka en gåva kan ges till mottagarorganisationen ska förmedlingstjänsten meddela organisationen och få ett skriftligt godkännande om att mottagarorganisationen vill ta emot gåvor via den nya partnern/kanalen.

Detsamma gäller vid utveckling av nya tjänster eller kanaler inom ramen för förmedlingstjänsten. Skälet till detta är att organisationen dels måste vara medveten om hela processen och flödet av gåvor som sker via förmedlingstjänsten, dels ha möjlighet att ta ställning till om nya partners eller tjänster stämmer överens med organisationens verksamhet, insamlings- och/eller finansieringspolicy. Informationen ska skickas via ett separat avtalat kommunikationsflöde.

2. Transparens för alla parter

a) Transparens om kostnadsmodell och avgifter för organisationen

Det ska råda full transparens i avtalet kring betalningsmodellen och avgifter för mottagande organisation så att organisationen kan ta ställning till hur kostnadseffektiv förmedlingstjänsten är. Betalningsmodellen har också betydelse för hur redovisning av gåvor berättigade för skattereduktion sker. Exempel på olika betalningsmodeller är fasta eller rörliga månadsavgifter, fast eller rörlig avgift per gåva samt fast plus rörlig avgift tillsammans med en månadskostnad.

b) Transparens om avgifter och transaktionskostnader till givaren

Transparens om eventuella avgifter för att förmedla en gåva, eller transaktionskostnaden, är centralt för att givaren tydligt ska se hur stort belopp som förmedlas vidare till vald organisation.

- Om förmedlingstjänsten tar ut en avgift för att täcka sina kostnader för gåvoförmedlingen som påverkar gåvans storlek ska denna avgift tydligt kommuniceras till givaren **innan** gåvan ges.
- Avgiften ska i första hand **adderas** till gåvobeloppet. Om givaren **inte** vill addera avgiften till sitt gåvobelopp ska det tydligt framgå hur stort gåvobeloppet blir till den valda organisationen.
- Det ska även framgå att avgiften tillfaller förmedlingstjänsten och inte organisationen.
- Procentuella avgifter bör inte förekomma och i de fall det används, ska ett tak för avgiften anges.
- I de fall mottagande organisation är godkänd för skattereduktion måste det framgå tydligt för givaren vilket belopp som redovisas till Skatteverket. Vad beloppet blir beror på vilken betalningsmodell förmedlingstjänsten valt. (se bilaga 2)

c) Egen supportfunktion för givare hos förmedlingstjänsten

Förmedlingstjänsten ska ha en egen supportfunktion och kundtjänst med god kapacitet för att bemöta givare som upplever problem i samband med att de ger gåvor via förmedlingstjänsten. Detta är centralt för att brister i förmedlingstjänstens verksamhet inte ska dra resurser från mottagarorganisationens givarservice.

d) Transparens kring gåvoinformation för mottagande organisation

Mottagarorganisationen ska på begäran få full insyn i förmedlingstjänstens verksamhet och bokföring med avseende på gåvor som samlas in till förmån för organisationen.

e) Organisationen ska ha full rådighet över kundrelationen

Om organisationen accepterar att finnas i förmedlingstjänstens register som gåvomottagare och godkänner att ett API sätts på organisationens hemsida kopplat till förmedlingstjänsten har organisationen inte längre full rådighet över kundrelationen med givarna. Detta kan leda till en ökad risk för att klagomålen från givare ökar vilket innebär att stora resurser krävs för att hantera klagomål kopplade till givares synpunkter, på exempelvis avgifter och/eller kontrolluppgifter för skattereduktion.

Förmedlingstjänsten måste därför ge organisationen full rådighet över kundrelationen. Det är viktigt att givarflödet blir transparent för både givare och mottagande organisationen. Exempel på detta kan vara att givarna ingår i ett givarflöde kopplat till organisationens hemsida och/eller får tillgång till och kan exportera givarnas uppgifter på annat sätt. Därmed får mottagarorganisationen kontroll på gåvorna, vilket kan möjliggöra att givarnas uppgifter kan föras in i insamlingsorganisationens CRM-system.

3. Korrekt regelefterlevnad

En bristande regelefterlevnad medför risker för organisationer som kan leda till legala risker och synpunkter från givare, media, allmänheten, med sanktioner och/eller viten från tillsynsmyndigheter etc som följd.

a) Korrekt behandling av personuppgifter

Genom att samarbeta med en förmedlingstjänst som är medveten om sina skyldigheter enligt dataskyddslagstiftningen blir ansvaret för personuppgifterna tydliga och reglerade, vilket innebär en låg risk för att missnöjda givare ska rikta skadeståndsanspråk för brott mot dataskyddsförordningen mot den mottagande organisationen som egentligen är att hänföra till förmedlingstjänstens personuppgiftsbehandling.

- Förmedlingstjänsten är ansvariga för sin behandling av personuppgifter och ska på ett tydligt sätt ge information om givarens rättigheter på dess plattform.
- Förmedlingstjänsten ska informera om att personuppgifter kommer att överlämnas till vald mottagarorganisation samt att den mottagande organisationen får möjlighet att kontakta givaren.

- Om gåvan går via förmedlingstjänsten måste denne också skicka tillräckligt med information om givaren för att mottagarorganisationen kunna meddela Skatteverket kontrolluppgift för skattereduktion. På detta sätt minimerar organisationen risken att kontaktas av missnöjda givare som inte erhållit förväntad skattereduktion.

b) Korrekt redovisning av gåvor - för organisationen och givaren

Korrekt redovisning av gåvor mellan förmedlingstjänsten och mottagande organisation är av yttersta vikt både för organisationen och för givaren. Gällande regelverk för redovisning av gåvor och Giva Sveriges riktlinjer för årsredovisning ska följas. För de organisationer som är godkända för skattereduktion är korrekt redovisning av medel centralt för att givaren ska kunna få skattereduktion.

För en redogörelse för redovisning av gåvor till organisationen, se bilaga 2.

c) Rätt tillstånd för förmedling av betalningar

Tillstånd från Finansinspektionen krävs för lånebaserad och andelsbaserad gräsrotsfinansiering (crowdfunding), men inte för gåvoplattformar (altruistisk gräsrotsfinansiering). Däremot krävs enligt lagen (2010:751) om betaltjänster tillstånd från Finansinspektionen för företag som erbjuder betaltjänster. En förmedlingstjänst som också tillhandahåller betaltjänster måste antingen ha ett eget tillstånd från Finansinspektionen eller anlita en betaltjänstleverantör.

d) Återbetalning av gåvor

Om en givare önskar återbetalning av en gåva är det förmedlingstjänstens ansvar att återbetala donerat belopp inklusive avgift. Återbetalning av donerat belopp ska ske med beaktande av lagstiftningen (2017:230) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bilaga 1. Giva Sveriges Kvalitetskod

Förtroende och tillit är grundförutsättningar för att människor och företag ska vilja bidra med pengar till ideella organisationer. I takt med att fler organisationer finansieras genom privata bidrag och gåvor från allmänhet, näringsliv och stiftelser och arbetet med insamling av gåvor utvecklas och växer, är etik och öppenhet med hur organisationen styrs och förvaltas allt viktigare. För att upprätthålla och stärka förtroendet för insamlings-organisationer har Giva Sverige utvecklat en Kvalitetskod som lanserades 2007.

Kvalitetskoden omfattar fyra centrala områden som skapar ett ramverk för etisk insamling av gåvor samt transparent och professionell styrning i ideella organisationer:

- Etiska principer och vägledning
- Ekonomisk redovisning
- Effektmätning och rapportering
- Intern kontroll & styrning

Giva Sveriges övergripande riktlinjer för insamling av gåvor måste alla medlemmar följa. De etiska vägledningarna ger stöd inom olika delar av insamling och finansiering som vi rekommenderar att våra medlemmar följer för att stärka givarnas förtroende och bedriva insamling på ett etiskt och professionellt sätt.

Ekonomisk redovisning av hög kvalitet som ökar transparens och förståelse för ideella organisationers verksamhet är en väsentlig del i Giva Sveriges Kvalitetskod och bidrar till tryggt givande. Giva Sverige publicerar varje år Styrande riktlinjer för årsredovisning enligt K3. Syftet med riktlinjerna är att underlätta för medlemmar att upprätta årsredovisning på ett enhetligt sätt som är anpassat för organisationer som finansieras helt eller delvis av gåvor och bidrag.

Effektmätning innebär att organisationen utvärderar vilken samhällsnytta eller impact organisationens verksamhet uppnår så att resurser kan styras dit de har störst effekt. Giva Sveriges Kvalitetskod innebär att varje medlemsorganisation årligen upprättar en effektrapport för att utveckla verksamheten och visa för sina målgrupper, finansiärer, medarbetare och övriga intressenter vilken effekt som uppnås.

Giva Sveriges riktlinjer för intern kontroll & styrning är ett verktyg för att stödja organisationens ledning och styrning med fokus på transparens och ordning och reda. Syftet med kraven i riktlinjerna för intern kontroll & styrning är bland annat att säkerställa att organisationen visar hur förtroendevalda och ledning arbetar och utifrån vilka grunder detta arbete sker, vilka strategier och metoder organisationen valt för att uppnå sitt ändamål samt vilka rutiner och processer som finns.

Bilaga 2. Redovisning av gåvor via förmedlingstjänster

Den mottagande organisationen ska redovisa gåvan som en intäkt när den erhålls enligt K3 36.12 och K3 37.12. Tidpunkten för när gåvomottagaren har erhållit gåvan är när mottagaren har det bestämmande inflytandet över gåvan och kan bedöma dess värde enligt K3 2.12 och K3 2.18. Nedan beskrivs redovisningen av gåvor utifrån två scenarion, vilka motsvarar de två avtalsmallarna framtagna av Giva Sverige.

1. Avtal där bestämmande inflytande övergår till mottagande organisation när gåvan inbetalats till mottagande organisations bankkonto

Mottagande organisation har aktivt valt att ansluta sig till förmedlingstjänsten och det finns ett avtal mellan parterna. Avtalet fastslår att mottagande organisation godkänner att finnas som mottagande organisation via förmedlarens kanaler men ansvar och risk för samtliga utgifter kopplade till förmedlingsprocessen har förmedlaren, det inkluderar alla administrativa avgifter och transaktionskostnader kopplat till betalningsleverantörer. Mottagande organisation har ingen rättighet (eller fordran) på förmedlaren för gåvor som lämnats av givaren men inte betalats in till mottagande organisations bankkonto.

Utfallet av ett avtal utformat på detta sätt innebär att **intäkten för den mottagande organisationen redovisas vid inbetalning till beloppet de får inbetalt på bankkontot**. Eventuella utgifter som är kopplade till transaktionen uppstår innan inbetalningen erhålls och ska inte redovisas av mottagande organisation.

2. Avtal där risk och förmåner övergår när privatpersonen lämnar pengar till förmedlaren och ett klientmedelskonto används

Mottagande organisation har aktivt valt att ansluta sig till förmedlingstjänsten och det finns ett avtal mellan parterna. Avtalet fastslår att den mottagande organisationen har tillgång till information om storlek och tidpunkt för erhållna gåvor som betalats in till gåvoförmedlaren och gåvoförmedlaren håller dessa separerade på ett klientmedelskonto. I och med användandet av klientmedelskonto där organisationen har det bestämmande inflytandet och att organisationen med tillförlitlighet kan fastställa storleken på intäkten ska **intäktsredovisningen ske när gåvan getts av givaren till gåvoförmedlaren**.

Hantering av tillkommande kostnader

Förmedlingsavgift: Utgör den avgift förmedlaren tar ut för sina tjänster. Hur avtalet är utformat påverkar hur denna kostnad redovisas. Nedan beskrivs hantering av avgiften utifrån ovanstående scenario 1 och 2.

1. Avgiften betalas av givaren direkt till förmedlaren och tillkommer utöver gåvan. Avgiften dras av innan pengarna betalas in på mottagande organisations klientmedelskontot hos förmedlaren eller överförs till organisationens bankkonto.
I detta fall träffar avgiften inte mottagande organisation och kommer inte att redovisas av dem.
2. Avgiften dras av gåvobeloppet från klientmedelskontot eller betalas separat via faktura av mottagande organisation. Avgiftens storlek fastställs i avtalet mellan förmedlaren och gåvomottagaren.
I detta fall ska gåvan bruttoredovisas (dvs inklusive avgiften) och förmedlingsavgiften redovisas som en insamlingskostnad av den mottagande organisationen.

Transaktionskostnader: Detta är kostnader som tillkommer för att överföra det erhållna beloppet till mottagande organisations bankkonto.

1. Avgiften betalas av givaren direkt till förmedlaren och tillkommer utöver gåvan. Avgiften dras av innan pengarna betalas in på mottagande organisations klientmedelskontot hos förmedlaren eller överförs till organisationens bankkonto.
I detta fall träffar avgiften inte mottagande organisation och kommer inte att redovisas av dem.
2. Avgiften dras av gåvobeloppet från klientmedelskontot, betalas separat via faktura av mottagande organisation eller i samband med att gåvobeloppet förs från klientmedelskonto till mottagande organisations bankkonto. Att mottagande organisation ska betala transaktionskostnaderna fastställs i avtalet mellan förmedlaren och gåvomottagaren.
I detta fall ska gåvan bruttoredovisas (dvs inklusive transaktionsavgiften) och transaktionsavgiften redovisas som en insamlingskostnad av den mottagande organisationen.

